

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a név (cím) felperesnek, a Bárándy és Társai Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt név (cím) alperes ellen, kötelesrész kiadása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. június 27. napján hozott 24.P.29.833/2004/65. számú ítélete ellen az alperes részéről 67. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése, valamint a felperes Pf.3. számú csatlakozó fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja. Az alperest terhelő marasztalási összeget 10.091.304 (Tízmillió-kilencvenegyezer-háromszáznégyszázötven) forintba leszállítja. Kötelezi az alperest, hogy fizesse meg továbbá a felperesnek a 10.091.304 (Tízmillió-kilencvenegyezer-háromszáznégyszázötven) forint 2004. március 18. napjától annak teljesítéséig járó, a késedelemmel érintett naptári félévét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát.

A felperes illetékfizetési kötelezettségét 513.000 (Ötszáztizenháromezer) forintba felemeli, az alperes által fizetendő illetéket 387.000 (Háromszáznyolcvanhétezer) forintba leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 59.750 (Ötvenkilencezer-hétszázötven) forint perköltséget. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az ítéltábla az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 218.750 (Kétszáztizenkilencezer-hétszázötven) forint másodfokú perköltséget. Kötelezi továbbá a peres feleket, hogy a le nem rótt fellebbezési illetékből a felperes 79.760 (Hetvenkilencezer-hétszázhatvan) forint, az alperes 489.940 (Négyszáznyolcvankilencezer-kilencszáznegyven) forintot fizessen meg az államnak külön felhívásra.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A peres felek féltestvérek, közös édesanyjuk 1952. novemberében kötött házasságot az alperes apjával, dr. K.T-al.

A B. V. úti házasingatlan az alperes apai nagyszüleinek tulajdonát képezte, amit államosítottak. A peres felek és családjuk ebben az ingatlanban laktak, más személlyel együtt. 1972-ben lehetőség nyílt az ingatlan megvásárlására. Az társasházként került az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre, ami három albetétből állt. A 1...../11/A/1. hrsz. alatt nyilvántartott albetét (továbbiakban: I. számú ingatlan) az alagsorban elhelyezkedő, 45 m² alapterületű lakásnak felelt meg, amelynek tulajdonjogát 1972-ben V.G.né szerezte meg. 1.../11/A/2. hrsz. alatt (továbbiakban: II. számú ingatlan) került nyilvántartásba az alagsori 13 m² alapterületű garázs, valamint 1...../11/A/3. hrsz. alatt a magasföldszinten lévő 268 m² alapterületű 6 szobás lakás (továbbiakban: III. számú ingatlan). Ezek tulajdonjogát 1972-ben vétel jogcímén az alperes szülei szereztek meg, egymás közt egyenlő arányban.

A I. számú ingatlant (alagsori lakás) az alperes az 1997. november 17. napján kelt adásvételi szerződéssel megvásárolta V.G.-nétől 1.100.000 forint vételárért. A szerződő felek megállapodása szerint az eladó élete végéig ingyenesen jogosult a lakás, valamint a kert használatára.

Az 1998. február 27. napján kelt szerződéssel az alperes szülei a II. és a III. számú ingatlanokat az alperesnek ajándékozták azzal a kikötéssel, hogy az ajándékozókat mindkét ingatlanra egymással egyenlő arányban holtig tartó haszonélvezeti jog illeti meg. A szerződés alapján az ingatlan-nyilvántartásba az alperes javára tulajdonjog, míg a szülők javára ½-½ részületőségekre holtig tartó haszonélvezeti jog bejegyzésre került.

Az alperes apja dr. K.T. (továbbiakban: I. rendű örökhagyó) 1999. december 21. napján elhunyt. A hagyatéki eljárásban felvett leltár szerint hagyatékát az OTP Rt-nél nyitott lakossági folyószámla, devizaszámla követelések, 2 db, az OTP Rt-nél kiállított gépkocsi nyeremény-takarékbetétkönyv, a Kereskedelmi és Hitelbank Rt-nél nyitott, nevén vezetett devizaszámla-követelés, egy személygépkocsi, továbbá az OTP Rt-nél nyitott, az alperessel közös fenntartásos kamatozó takarékbetétkönyv követelés rájutó része képezte. A hagyatéki tárgyaláson a peres felek anyja, azaz az örökhagyó túlélő házastársa úgy nyilatkozott, hogy házastársi vagyontörségi igényt nem érvényesít, az özvegyi haszonélvezeti jogra nem tart igényt. Nyilatkozatára figyelemmel a közjegyző a I. rendű örökhagyó leltárba vett hagyatékát a törvényes öröklés rendje szerint az alperesnek adta át.

A peres felek édesanyja egymást követően három végrendeletet készített. Az 1984. április 27. napján kelt végrendeletében úgy rendelkezett, hogy a B. B. úti ingatlan tulajdonát képező ½ részét az alperes, míg fenntartásos takarékbetéteit és autónyermény-betétkönyvét fele-fele arányban gyermekei a peres felek örököljék.

A Lada 1200 típusú személygépkocsi tulajdonát képező $\frac{1}{2}$ részét férjére hagyta azzal, hogy halála esetén azt fia örökölje. Ezen túlmenően a végrendeletben különvagyonat képező vagyontárgyként rendelkezett egyes ékszerek, a barokk stílbútor, valamint további berendezési tárgyak, festmények örökléséről a peres felek javára. Az 1988. szeptember 1. napján kelt végrendelet szerint a B. úti ingatlanrészét, a betétkönyveiben és betétszámláimon lévő mindenkori összeget, az esetleges utazási biztosításokból eredő térítést, szabadalmából és mintaoltalmából befolyó összegek 50 %-át, valamint személygépkocsi tulajdonrészét az alperes örökölje. A K.T.-sal kötött házassága előtt szerzett tárgyak vonatkozásában úgy rendelkezett, hogy azok a felperesé legyenek. Ezen túlmenően különböző, meghatározott konkrét vagyontárgyak juttatásáról is rendelkezett a peres felek, valamint unokája részére. Az örökhagyó a 2001. március 20. napján kelt végrendeletével, minden korábbi végrendelkezését hatálytalanította. Rendelkezése szerint a B. úti ingatlan tulajdonát képező $\frac{1}{2}$ részét gyermekei egymás közt egyenlő arányban örököljék. Az ingatlan eladása esetén annak ellenértéke szintén egyenlő arányban osztandó meg a gyermekek között. Jelenlegi lakóhelyén található összes ingósága fiát illeti meg. Fia kizárólagos tulajdonába kerüljenek továbbá: a szobák teljes berendezése, bútorzata és az ott található összes tárgyak. Ez alól kivételt képeznek a következőkben felsorolt vagyontárgyak, amelyeket lánya örökölje. Ezek tételesen felsorolt ékszerek, festmények, valamint összes ruhái és bundái. További rendelkezése szerint a B. Bank-nál vezetett, jelenleg 1.700.000 forintos betétet tartalmazó bankbetétje a felperest illeti. A végrendeletben megjelölt B. úti ingatlan illetőse ezt követően eladásra került.

A peres felek édesanyja (továbbiakban: II. rendű örökhagyó) 2004. március 18. napján elhunyt. A hagyatéki eljárás adatai szerint hagyatékát a következő vagyontárgyak képezték:

- 1.) A B. Bank Rt. által, az örökhagyó nevén vezetett, meg nem határozott Prémium betétkövetelés,
- 2.) ugyanezen bank által az örökhagyó nevén vezetett,összszerszerűen meg nem határozott folyószámla-követelés,
- 3.) az OTP Bank Rt. által az örökhagyó nevén vezetett, lakossági folyószámlán lévő, meg nem határozott követelés,
- 4.) a 2004. május 20. napján a B. V. utcai ingatlanban készült helyszíni ingóeltárban 1-59 tételszám alatt nyilvántartásba vett ingóságok, valamint a leltár mellékleteként feltüntetett festmények 3.014.600 forint értékben. A bejelentett hagyatéki teher a temetési és kegyeleti költség számlák szerinti összege 133.600 forint, továbbá a közjegyzői díj 36.700 forint.

A hagyatéki tárgyaláson a peres felek úgy nyilatkoztak, hogy az örökhagyó 2001. március 20. napján kelt írásbeli magánvégrendeletét érvényesnek ismerik el, ezért a hagyatékot annak alapján kérik átadni. A végrendelettel nem érintett lakossági folyószámla-követelést részükre egyenlő arányban kérik átadni, az alperes vállalta, hogy eljáráson kívül átad a felperesnek 2 millió forintot, ami az örökhagyó OTP számlájáról halála előtt felvett pénzösszegeből származik, ezáltal a hagyatékba tartozik. A peres felek egyezően nyilatkoztak arra vonatkozóan, hogy a felperes

hagyatéki eljáráson kívül a neki járó ékszereket megkapta kb. 300.000 forint értékben, valamint a leltárban nem értékelt, őt megillető képek értéke 350.000 forint. A peres felek nyilatkozatai alapján a közjegyző az 1. és 2. tétel alatti hagyatékot, valamint a 4. pontban feltüntetett ingóságok közül a 39. tétel alatti olvasólámpát, a T.: K... című képet, a P. című képet, valamint a C.: E. című képet a felperesnek, a 4. pont alatti további összes ingóságokat az alperesnek adta át. A 3. szám alatt felvett számlakövetelés egyelő arányban került átadásra a peres felek részére.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság javára kötelesrész jogcímén 18.197.030 forintot, valamint annak 2004. március 18. napjától számított kamatait ítélje meg, amelybe az alperes 1.551.971 forintot, mint a hagyatéki eljárás kezdetén általa átadott értéket a kötelesrészbe betudhat. Álláspontja szerint a kötelesrész alapjába a következő vagyontárgyak tartoznak:

I. ingatlanok:

- az I-III. ingatlanok $\frac{1}{2}$ része 52.850.000 Ft,

II. ingóságok:

1. A hagyatéki eljárás során leltárba vett ingók közül a II. rendű örökhagyó különvagyonára, a perben beszerzett szakértői vélemény sorszámaival követve: 1, 2, 3, 7, 17, 21, 22, 34, 37, 38, 50, 53-58, 75-78, 92, 96, 97. tételek 3.062.350 Ft

2. A szakvéleményben felsorolt a házastársi közös vagyonba tartozó további ingóságok $\frac{1}{2}$ része 1.170.700 Ft

III. Bankszámlák

- OTP 12.145.663 Ft

- B. Bank 1.436.971 Ft

- Az I. rendű örökhagyó hagyatékából házastársi vagyonszövetség jogcímén a II. rendű örökhagyót megillető rész:

- betétkönyv 596.590 Ft

- devizaszámla $\frac{1}{2}$ része 321.223 Ft

- lakossági folyószámla $\frac{1}{2}$ része 805.680 Ft

- Michubisi személygépkocsi $\frac{1}{2}$ része 400.000 Ft.

Mindezeket összevetve a teljes hagyatéki vagyon értéke 72.789.177 forint, amelyből a felperest kötelesrész jogcímén megillető érték 18.197.030 forint. A felperes tényállítása szerint a I. számú ingatlan tulajdonjogát az alperes ugyan adásvétel jogcímén szerezte meg, annak megvásárlásához azonban a vételárat szülei adták. Ebből következően mindhárom ingatlan $\frac{1}{2}$ részét a kötelesrész alapjánál a II. rendű örökhagyó ajándékaként kell figyelembe venni. A juttatást követő értéknövekedésre figyelemmel a kötelesrész kiszámításánál a bíróság mindhárom ingatlan vonatkozásában a 2004. évi értéket vegye alapul. A II. rendű örökhagyó hagyatéki eljárása során leltárba vett, általa megjelölt ingóságok különvagyonát képezték, ezáltal azok teljes értéke tartozik a kötelesrész alapjába. Az ezt meghaladó leltárba vett ingóságok a I. és a II. rendű örökhagyó házastársi közös vagyonába tartoztak, így azok $\frac{1}{2}$ része képezi a II. rendű örökhagyó

hagyatékát. A II. rendű örökhagyó OTP folyószámláján 12.145.663 forint volt, amely összegeket az alperes fokozatosan felvette, illetve átutaltatta saját számlájára. A számlán hosszú évek óta lekötött összeg szerepelt, amelyhez az alperes nyilvánvalóan egyetlen forinttal sem járult hozzá, mert az kizárólag a II. rendű örökhagyó által összegyűjtött pénz volt. Az alperes kihasználva azt a helyzetet, hogy anyjuk mozgásképeségének csökkenése miatt bankszámláját az alperessel közös névre íratta, ezáltal módja volt halála előtt a számláról pénzt kivenni. Erre tekintettel az alperes által kivett összegek is az örökhagyó hagyatékába tartoztak. Ugyanez irányadó a B. Banknál kezelt bankszámlára is, amelyen az alperes folyamatos kivétei után 436.971 forint maradt, amelyet az alperes átengedett részére.

A felperes édesapja 1945. február 17-én munkaszolgálatosként halt meg, aki után anyja különböző jogcímenek járadékot kapott. Ezen túlmenően halála előtt néhány hónappal volt férje halála miatt 1 millió forintot meghaladó kártérítést is kapott, ami a felperes álláspontja szerint ági vagyon jogcímén a felperest illeti meg. Az alperes apja, az I. rendű örökhagyó hagyatékába felvett vagyontárgyak a házastársi közös vagyon körébe tartoztak, ezáltal azok $\frac{1}{2}$ része a II. rendű örökhagyó tulajdonát képezte. Mivel a hagyatéki eljárásban a II. rendű örökhagyó, mint túlélő házastárs, a hagyatékkal szemben vagyontársi igényt nem érvényesített, ezzel az őt megillető vagyontárgyakat az alperesnek ajándékozta. Erre figyelemmel az I. rendű örökhagyó hagyatékába tartozó vagyontárgyak $\frac{1}{2}$ része a II. rendű örökhagyó hagyatékával kapcsolatos kötelesrész alapjába tartozik.

Az alperes a keresetet 2.002.000 forint erejéig elismerte, ezt meghaladóan annak elutasítását kérte. Védekezése szerint a I. számú ingatlant saját jövedelméből vásárolta meg, ezért az nem tartozik a kötelesrész alapjába. Vitatta, hogy apja hagyatékának átadásakor tett nyilatkozattal a II. rendű örökhagyó neki ajándékozta az őt házastársi vagyontársi jogcímén megillető vagyontárgyat. Ezzel összefüggésben elévülésre is hivatkozott. A kötelesrész alapjának kiszámításánál az ajándék tárgyát képező vagyontárgyak vonatkozásában a juttatáskori érték figyelembevételét kérte. Állítása szerint a II. rendű örökhagyóval közös számlán, közös megtakarításuk volt, ebből következően annak egésze nem tartozhat a hagyatékba. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a három albetétből álló ingatlanon anyjával 2000-től kezdve különböző karbantartási és felújítási munkákat végeztek, amelyre együtt több millió forintot költöttek. Ezen túlmenően a II. rendű örökhagyó halálát követően az alperes szintén jelentős összegű beruházásokat végzett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az alperesnek 11.372.528 forintot, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezése szerint a peres felek költségeiket maguk viselik. Kötelezte a feleket, hogy fizessenek meg az államnak személyenként 450.000 forint feljegyzett kereseti illetéket.

Az ítélet indokolása szerint, mivel az alperes a felperes kötelesrészre jogosultságát nem vitatta, a bíróságnak arról kellett döntenie, hogy a II. rendű örökhagyó hagyatékából a felperes milyen összegű kötelesrészre tarthat igényt. A felperes állítása szerint a II. rendű örökhagyó hagyatékához számítandó az a vagyon is, amelyet azzal, hogy házastársi vagyontársi igényét az I. rendű örökhagyó hagyatékai eljárásában nem érvényesített, az alperesnek ajándékozta. Az alperes ezzel kapcsolatban elévülésre hivatkozott. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy az I. rendű örökhagyó 1999. december 21. napján hunyt el, így a hagyatékára alapított kötelesrész iránti igény ezen a napon nyílt meg. Figyelemmel arra, hogy a kialakult és következetes bírói gyakorlat értelmében a kötelesrész iránti igény kötelmi jellegű követelésnek minősül, az a Ptk. 324. § (1) bekezdésének megfelelően öt év alatt évül el. Ez az elévülési határidő az I. rendű örökhagyó halálához képest 2004. december 21. napján lejárt. Tekintve, hogy a felperes csupán 2005. február 8-án jelezte az I. rendű örökhagyó hagyatékával kapcsolatos igényét, e körben csak 2008. március 9. napján nyújtotta be követelését, ami azonban már ekkor elévült. A Ptk. 325. § (1) bekezdése értelmében az elévült követelést bírósági úton érvényesíteni nem lehet, ezért az elsőfokú bíróság a keresetet ebben a részében elutasította.

E követeléssel kapcsolatban utalt az elsőfokú bíróság arra is, miszerint nincsenek megnyugtató adatok arra vonatkozóan, hogy miként kell az örökhagyó azon nyilatkozatát értelmezni, hogy az I. rendű örökhagyó hagyatékára házastársi vagyontársi igényt nem érvényesít. Ez jelentheti-e azt, hogy a hagyatékban vagyontársi vagyontársi tartozó ingóságok nincsenek, de azt is, hogy vagyoni részesedését ingyenesen az alperesnek engedi át. A körülményeket méregelve úgy ítélte meg, hogy a II. rendű örökhagyó nyilatkozata nem minősül ajándékozásnak, ezért a kötelesrész kiszámításánál az I. rendű örökhagyó hagyatékából számba vehető vagyontömeget figyelmen kívül hagyta.

A felek között vitás volt továbbá, hogy az 1997. november 17. napján kelt adásvételi szerződéssel megvásárolt I. számú ingatlan ténylegesen ajándékozás révén került-e az alperes tulajdonába. A vételkor az alperes 45 éves, felnőtt korú személy volt, önálló családdal rendelkezett, koncertező zenészként és egyetemi oktatóként volt jövedelme. Mindezekre figyelemmel a felperest terhelte az általa állított tény bizonyítása, miszerint az ingatlan vásárlásához a vételárat a szülők biztosították. Ezt a felperes bizonyítani nem tudta, az ajándékozás tényét a perben kihallgatott érdektelen tanúk sem támasztották alá. Ezért az I. számú ingatlan értéke nem tartozik a kötelesrész alapjába.

A peres felek perben tett egyező nyilatkozata szerint a 2004. május 20. napján felvett helyszíni leltár az I. rendű örökhagyó különvagyonába tartozó ingóságokat nem tartalmaz. Erre figyelemmel az ingóságok vonatkozásában abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy azok mely része tartozott az örökhagyók házastársi közös vagyonába, illetve melyek képezték a II. rendű örökhagyó különvagyonát. A különvagyon vonatkozásában a perben kihallgatott tanúk nyilatkozni nem tudtak, ezért az elsőfokú bíróság a II. rendű örökhagyó iratokhoz csatolt korábbi

végrendeletei tartalmából vont le következtetéseket. A II. rendű örökhagyó az 1988. szeptember 1. napján kelt végrendeletében különvagyonaként nevezte meg a neobarokk szobagarnitúrát és a neoklasszikus, szecessziós dolgozószoba garnitúrát. Ezek az ingóságok az alperes által kétségbe nem vont felperesi állítás szerint azonosak a 41. sorszám alatti, perben kirendelt szakértői véleményben alperesnél jelzett 1-5. sorszámú ingóságokkal. Ennek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy ezek az ingóságok összesen 1.150.000 forint értékben a II. rendű örökhagyó különvagyonát képezték. Miután hiteltérdemlő módon további különvagyonni ingóság léte nem bizonyított, az ezt meghaladó ingóságok az örökhagyók házastársi közös vagyonába tartoztak, amelynek 4.218.750 forintos összértékének fele, azaz 2.109.375 forint tartozik a II. rendű örökhagyó hagyatékába.

A felperes állításával szemben a 21. sorszám alatti elszámolásból kitűnően bizonyított, hogy a II. rendű örökhagyó halála előtti időben folyószámláján 7.984.505 forint volt. Ezzel összefüggésben az alperes állította, hogy a folyószámláról általa kivett összegből a II. rendű örökhagyó halála előtt az ő három hónapos gyermekének jelentős mértékű készpénzt ajándékozott, amelynek bizonyítása az alperest terhelte. Bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, az ajándékozás tényét nem igazolta. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság a folyószámlán lévő követelés hagyatékhoz tartozó részének megállapításakor figyelembe vette a II. rendű örökhagyó halála előtti többszöri kórházi kezelésének költségeit, ezért az igazolt összeget meghaladó felperesi igényt figyelmen kívül hagyta.

A Ptk. 666. § (1) bekezdése szerint a kötelesrész kiszámításánál elsődlegesen az adományok juttatáskori értékét kell figyelembe venni. A 666. § (2) bekezdése értelmében azonban, ha az adománynak a juttatáskori értékkel való számbavétele bármelyik érdekeltre súlyosan méltánytalan, a bíróság annak értékét az összes körülmény figyelembevételével állapítja meg. A perben beszerezett és ítélezés alapjául elfogadott szakértői vélemény szerint az ajándékozás időpontjában a II. és a III. számú ingatlanok összértéke 39.700.000 forint volt, míg jelenlegi értéke 92.900.000 forint. A két értéket összevetve megállapítható, hogy az eltelt időszakban jelentős értéknövekedés következett be, amelyre figyelemmel az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes számára súlyos hátrányt jelentene az ingatlanok juttatáskori értékének figyelembevétele. Ezért a kötelesrész alapjának meghatározásánál az elsőfokú bíróság a jelenlegi 92.900.000 forintos értéket vette alapul.

Az egyes tételeket összesítve a hagyaték értéke 57.703.908 forint, amelyből levonva a 170.300 forintos hagyatéki terhet, a hagyaték tiszta értéke 57.533.680 forint. A két leszármazóra figyelemmel a felperes kötelesrésze ennek $\frac{1}{4}$ része, azaz 14.383.420 forint. A felperes a hagyatékból már megkapott 431.750 forint értékű lakásban lévő ingóságokat, 148.000 forint értékű ékszereket, valamint átvett, összesen 2.431.142 forintot, amelynek együttes összege 3.010.892 forint. Ezt levonva az előzőek szerint számított kötelesrészből (14.383.420 forint) a felperest kötelesrész címén további 11.372.528 forint illeti meg. A bíróság az alperest ennek

megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet pedig elutasította. A felperes kamatkövetelése elutasításának indoka, hogy a bíróság a kötelesrész összegének meghatározása során nem a hagyaték megnyíltakori értékkel számolt.

A felperes az eredetileg megjelölt 23.703.321 forint összegű követelésének több mint fele részben nem volt alapos. Számba véve, hogy a perben kirendelt szakértők költségeit előlegezte, az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a peres felek költségeiket a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében maguk viselik. A közel azonos arányú pernyertességre figyelemmel az elsőfokú bíróság a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alkalmazásával a peres feleket egyenlő arányban kötelezte a felperes által le nem rótt 900.000 forint összegű illeték megtérítésére.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte, hogy az ítélőtábla azt megváltoztatva, a felperesnek fizetendő összeget 2.124.425 forintra szállítsa le és a felperest kötelezze az első- és másodfokú költségei megtérítésére. Amennyiben fellebbezése érdemben nem bírálható el, úgy másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

Érvelése szerint kétséges, hogy a II. és a III. számú ingatlanokat a kötelesrész alapjába kell számítani, mert azok a Ptk. 667. § (1) bekezdés c) pontja értelmében szokásos mértékű ajándéknak tekinthetők. Az Alkotmánybíróság határozata szerint az, hogy mi a szokásos mértékű ajándék, azt csak a helyi szokások, az adott anyagi helyzet, a társadalom adott életnívója ... stb. alapján lehet elbírálni. Szülei csak azért vásárolták vissza maguk részére az ingatlanokat, mivel azt akkor formai okokból az alperes nem tehette meg. A II. rendű örökhagyó anyagi megfontolásból igyekezett őt nővérével szemben anyagi előnyhöz juttatni, mert a felperes ilyen jellegű támogatásra nem szorult. Szülei a visszavásárolt ingatlanrész vételárát havi párszáz forintos részletekben fizették, ezért erre is figyelemmel annak ajándékozása szokásos mértékűnek tekinthető.

Több szempontból kifogásolta az alperes az ingatlanok bíróság által meghatározott értékét. Elfogadhatatlan, hogy a bíróság az ajándékozás tárgyát képező ingatlanok vonatkozásában az ajándékozáskori érték helyett az ingatlan jelenlegi értékét vette figyelembe. A Ptk. 666. § (2) bekezdése értelmében a juttatáskori értéktől való eltérés akkor indokolt, ha annak értékén való számbavétel bármelyik érdekeltre súlyosan méltánytalan. Az elsőfokú bíróság indokolása szerint az ajándékozást követően az ingatlanok értéke olyan jelentős mértéken növekedett, hogy a juttatáskori érték figyelembevétele a felperes számára súlyos hátrányt jelentene. Az alperes meglátása szerint a forgalmi érték jelentős mértékű növekedése önmagában a juttatáskori értéktől való eltérést nem indokolja, mert az semmiképpen sem meríti ki a súlyos méltánytalanság fogalmát. A Ptk. 666. § (2) bekezdésének alkalmazása esetén a bíróságnak az adomány értékét az összes körülmény alapos mérlegelésével kell meghatároznia, ami azonban nem vezethet újabb aránytalansághoz, illetve súlyos méltánytalansághoz. A perbeli esetben az ingatlanérték meghatározásánál az elsőfokú bíróság számos körülményt figyelmen kívül hagyott. A felperes a 2007. decemberi beadványában az ingatlanok

vonatkozásában 2004. évi érték figyelembevételét kérte. Ettől az elsőfokú bíróság azonban jelentősen eltért és a felperesre kedvezőbben az ingatlanok értékét a 2005. december 21-én kelt szakértői vélemény előterjesztésének időpontjában fennálló forgalmi érték alapján határozta meg, ami 2006. évre is érvényes. Ebből következően a felperes kérése nélkül javára szolgál két évi értéknövekedés is.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezés elsődlegesen a juttatáskori érték figyelembevételét írja elő, de fenntartja ezzel kapcsolatban a bírói mérlegelés lehetőségét. Azt azonban nem teszi lehetővé, hogy az adomány értéke a hagyaték megnyílását követő két évvel későbbi forgalmi érték alapján kerüljön megállapításra. Figyelmen kívül hagyta továbbá az elsőfokú bíróság, hogy az ajándékozást követően az alperes és a II. rendű örökhagyó az ingatlanon jelentős költséggel járó állagmegőrző és fenntartási munkálatokat végeztek, továbbá a II. rendű örökhagyó halálát követően az alperes az ingatlan állaga miatt további beruházásokra kényszerült, amelynek költségeit egyedül ő viselte. Mindezek jelentős mértékben növelték az ingatlan értékét, amelynek figyelmen kívül hagyása az alperes terhére méltánytalanul hátrányos eredményre vezetett. A Ptk. 677. § (1) bekezdésének b) pontja szerint a hagyaték megszerzésével, biztosításával és kezelésével járó szükséges költségeket is figyelembe kell venni, amelynek teljes hiánya az ítéletet ebben a részében megalapozatlanná teszi.

Kifogásolta továbbá az alperes, hogy az elsőfokú bíróság az ingatlanok vonatkozásában beköltözhető forgalmi értékkel számolt. Ezzel szemben az ajándékozaskor az ingatlan az örökhagyók és az alperes által lakott volt, továbbá az ajándékozási szerződésben az örökhagyók javára holtig tartó haszonélvezeti jog került kikötésre. Mindezekre figyelemmel került meghatározásra az ajándékozási szerződésben a 15.400.000 forintos érték, és az alperes ezután fizette ki az ajándékozási illetéket is. Ebből következően ezt az értéket, mint forgalmi értéket az illetékhivatal is elfogadta.

Az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény alapján az ajándékozott ingatlanok értékét tévesen határozta meg 92.900.000 forintban. A szakvélemény szerint ugyanis ez az érték akkor lenne helytálló, ha a három albetétből álló ingatlant egységes egészként lehetne kezelni. Az ítélet szerint ugyan az elsőfokú bíróság a I. számú ingatlan értékének kötelesrész alapjához történő hozzászámítását mellőzte, de a két fennmaradó albetét értékét oly módon vette figyelembe, mintha azok egységes egészként képviselnék a szakértő által megadott értéket. A szakértő ugyan egyenként adta meg a három albetétből álló ingatlan egyes részeinek értékét, ugyanakkor nem vette figyelembe, hogy az társasház és nem egységes családi ház, így az egyes ingatlanok értéke is jelentősen különbözik. Ezen túlmenően a bírósági gyakorlat általában figyelembe veszi, ha a fél az örökhagyó ápolásában, gondozásában nem vett részt, neki segítséget nem nyújtott. Ezt a körülményt az elsőfokú bíróság teljes mértékben figyelmen kívül hagyta.

Az ítélet szerinti bankszámla összeget az ítéletábra a kötelesrész kiszámításánál hagyja figyelmen kívül. Az elsőfokú bíróság is tényként rögzítette, hogy a

bankszámla az alperes és a II. rendű örökhagyó közös számlája volt, ezért annak ½ része eleve az alperesé, ezáltal csupán másik fele képezhetne hagyatékot. A közös bankszámla nyitására akkor került sor, amikor a II. rendű örökhagyó már meglehetősen súlyos beteg volt. Megtakarításaikat mindketten bemutatóra szóló takarékbetétkönyvben tartották. Amikor ezt a jogszabályi változások nem tették lehetővé, akkor a külön tartott megtakarításait összevonva egy közös folyószámlán helyezték el. Noha bármikor joga és lehetősége lett volna az alperesnek, hogy a számláról bármilyen összeget kivegyen, azt csak kifejezetten a II. rendű örökhagyó kérésére tette. Ennek indoka az volt, hogy az alperes saját külön folyószámlával rendelkezett, amelynek egyenlegére figyelemmel nem volt szükséges a közös bankszámlán tartott őt megillető összeghez nyúlnia. A számláról a pénzt az alperes kifejezetten a II. rendű örökhagyó kérésére vette fel, aki a reá jutó részét arra fordította, hogy az alperes fiának, illetve akkor három hónapos leányának nagyobb összeget ajándékozott. Ezt az alperes fia tanúvallomásában igazolta. Az alperes kérhette volna felesége tanúkénti kihallgatását is, ennek azonban nem látta értelmét, hiszen vallomása döntően nem lehetett érdemleges, mint ahogy az elsőfokú ítéletből kitűnően fiáé sem. Az elsőfokú eljárásban az örökhagyó juttatásainak összegét azért nem nevezte meg pontosan, mert azt értelmetlennek tartotta, figyelemmel arra, hogy a pénzek családtagjai birtokába kerültek. Az alperes megítélése szerint a perben azt, hogy az alperes az általa kivett összegeket saját céljára használta fel, a felperesnek kellett volna bizonyítania.

Az elsőfokú bíróság a kötelesrész alapjánál a hagyatéki leltárban szereplő valamennyi ingóság értékét figyelembe vette, annak ellenére, hogy az alperes a leltár felvételekor már jegyzőkönyvbe vetette, hogy az ingók egy része nagyszülőtől származó örökségként az alperes apjának különvagyonába tartoztak, ezáltal azokat az alperes örökölte. A leltározás olyan hosszú időt vett igénybe, hogy a leltározók sietségére hivatkozva a II. rendű örökhagyó végrendeletébe foglaltakhoz képest jócskán meghaladó mennyiségű aranytárgyakat adott át a felperesnek, amit azonban nem voltak hajlandók leltárba venni. Mindezeket a tényeket az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe. Elfogadhatatlan, a II. rendű örökhagyó különvagyonaként 1.150.000 forintos érték. A 2008. február 18. napján keltezett keresetpontosításában a felperes a II. rendű örökhagyó különvagyonai ingóságai értékét 765.500 forintban jelölte meg, ezzel szemben az elsőfokú bíróság különvagyonként 1.150.000 forinttal számolt, amelyre figyelemmel a felperes kereseti kérelméhez képest majdnem kétszerese került elszámolásra. Tény, hogy a felperes keresetpontosításában utóbb a II. rendű örökhagyó különvagyonai ingóságai értékét 3.062.350 forint értékben, míg a házastársi közös vagyonba tartozó ingókat 1.052.500 forint értékben jelölte meg. Ezt figyelembe véve az anyai ingó különvagyon összértéke pontosan duplája a közös vagyon értékének, ebből következően az alperes apjának különvagyonra nem volt.

Kifogásolta továbbá az alperes az ingóságok értékét is. Ezzel kapcsolatban utalt arra, hogy lakásbiztosítás megkötése érdekében az ingóságokat felértékelte, amelyet igazságügyi szakértő végzett. A perben kirendelt szakértő véleményében meghatározott érték ettől igen jelentős mértékben eltért. Feltűnő volt a két szakértő

véleménye közötti különbségeként az, hogy a biztosító felkérésére igénybe vett szakértő számos dísz tárgyat töröttnek és értéktelennek minősített, másokról pedig megállapította, hogy azoknak nincs valós forgalmi értékük. Ezzel szemben a perben kirendelt szakértő mindezekre konkrét és viszonylag magas értéket határozott meg. Ennek eredményeként a kért értékbecslés között 890.000 forintos érték különbség mutatkozik.

Az elsőfokú eljárásban előterjesztett beadványában foglaltakkal egyezően - néhány tétellel csökkentetten - az alperes fellebbezésében a leltárban szereplő sorszámozott követve részletesen megjelölte azokat az ingóságokat, amelyek állítása szerint apja különvagyonát képezték, ezáltal nem sorolhatók a házastársi közös vagyon körébe. Ezek összértéke - az általa egyébként vitatott - perbeli szakértői becslés alapján 1.886.000 forint, amellyel a kötelesrész alapjába felvett ingó értéket kérte csökkenteni.

A fellebbezésben kifejtettek alapján az alperes álláspontja szerint a II. rendű örökható hagyatékába az ingatlanrészek ajándékozaskori értékeként - csökkentve a 639.200 forintos ajándékozási illetékkel - 6.741.200 forint érték tartozik. A perben kirendelt ingó szakértő az ingóságok összértékét 4.679.000 forintban állapította meg. Ebből az alperes levonásba helyezte az I. rendű örökható különvagyonának értékeként 1.886.000 forintot, amelynek eredménye 2.793.000 forint. Ebből 500.000 forint az alperes részéről anyai különvagyonként megajánlott 500.000 forintos ingó érték, míg a házastársi közös vagyonba tartozó ingók összértéke 2.293.000 forint, amelynek fele 1.146.500 forint. Ennek alapján az ingóságok értékeként a hagyatékba 1.646.500 forint számítandó fel. Hagyatékba tartozó ékszerek értéke 431.750 forint. A hagyatékba tartozik továbbá az OTP bankszámlán a hagyaték megnyíltakor lévő 110.000 forintos, továbbá a B. Bank számlán nyilvántartott 436.971 forintos követelés. Mindezeket összesítve a hagyaték értéke 9.366.421 forint. Ebből számítva a felperest megillető kötelesrész 2.124.425 forint, amelynek meghatározásánál az alperes figyelmen kívül hagyta a felperes által megörökölt, a B. Banknál vezetett számla őt megillető 436.917 forintos összegét, valamint a részére átadott 431.750 forint értékű ékszereket.

Figyelemmel arra, hogy a felperes az irreálisan túlzott igénye alapján a perben döntően pervesztes, az ítéltábla ezt mérlegelve kötelezze őt az alperes javára az első- és másodfokú perköltés megfizetésére.

A felperes az ítéltábla felhívására pontosított csatlakozó fellebbezésében a kötelesrész alapját 1.973.493 forinttal növelve kérte az őt megillető kötelesrész összegének felemelését. Ez az I. rendű örökható hagyatékából a II. rendű örökhatót házastársi közös vagyon jogcímén megillető érték, amelyet az alperesnek adományozott. Ebből az I. rendű örökható betétkönyvében elhelyezett összeg $\frac{1}{2}$ része 596.590 forint, a devizaszámlák követeléseként 321.223 forint, a lakossági folyószámla vonatkozásában 805.680 forint, míg a személygépkocsi $\frac{1}{2}$ részét tekintve 250.000 forint. Ebből következően az ítéltábla 690.000 forinttal

emelje fel az alperest terhelő marasztalási összeget, kötelezze továbbá a kötelesrész után kérelmének megfelelő késedelmi kamat megfizetésére is.

A peres felek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítéletnek az ellenérdekű fél fellebbezéssel érintett rendelkezései helybenhagyását kérték.

A fellebbezések részben alaposak.

Az alperes fellebbezésében ugyan másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az erre alapot adó ok azonban annak érdemi felülbírálatát akadályozza. Erre figyelemmel az ítéletábrának elsődlegesen abban a kérdésben kellett állástfoglalnia, hogy van-e olyan ok, ami a hatályon kívül helyezést indokolja. Ezzel összefüggésben kiemeli az ítéletábra, hogy az alperes fellebbezésében kérelmét megalapozó okot nem jelölt meg. Az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem sértett, a perben a tényállás megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta. Mindezekre figyelemmel olyan ok nem áll fenn, ami indokolná az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, ezért az ítéletábra a fellebbezések alapján azt érdemben bírálta felül.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperesnek ajándékozott II. és III. számú ingatlanok mint adományok a kötelesrész alapjába tartoznak. Az örökhagyók az általuk lakott és megvásárolt, lakhatásukat biztosító lakásingatlant és a hozzátartozó garázst ajándékozták az alperesnek, ami erre, valamint annak értékére is figyelemmel - az örökhagyók anyagi viszonyait tekintve is - messze meghaladja a szokásos mértékű ajándékot.

Az aggálytalannak minősülő, perben beszerezett szakértői véleményből kitűnően az ajándékozástól a II. rendű örökhagyó haláláig terjedő időszakban az ingatlan forgalmi értéke igen jelentős mértékben növekedett, ami az alperes álláspontjával szemben önmagában is indokoltá teszi a kötelesrész kiszámításánál a juttatáskori értéktől való eltérést. Ennek megítélése szempontjából közömbös, hogy az örökhagyók milyen vételáron jutottak hozzá az ingatlanokhoz és azt milyen megfontolásból ajándékozták az alperesnek.

Megalapozottan kifogásolta ugyanakkor az alperes azt, hogy az elsőfokú bíróság az adomány értékét annak 2005. decemberi forgalmi értéke alapján határozta meg. A kötelesrész az örökhagyó halálakor válik esedékessé, ebből következően a bíróság az adomány értékét a Ptk. 666. § (2) bekezdésében foglaltak alapján, legfeljebb az ekkor fennálló forgalmi értéken állapíthatja meg. Ebből következően az elsőfokú bíróság az adomány értékét megalapozatlanul határozta meg az örökhagyó halálát követően több mint másfél év múlva fennálló forgalmi érték alapulvételével.

Alapos a fellebbezés atekintetben is, hogy az elsőfokú bíróság az adomány értékének meghatározásánál figyelmen kívül hagyta az azt terhelő holtig tartó haszonélvezeti jogot. Az adomány értékét jelentősen befolyásoló körülmény, hogy a

megajándékozott tehermentes, vagy a tulajdonosi jogosítványokat korlátozó jogokkal terhelt ingatlant kap-e ajándékba, mert a haszonélvezeti jog értékcsökkentő tényező. Erre figyelemmel az adomány értéke meghatározásánál az örökhagyó által kikötött holtig tartó haszonélvezeti jogot figyelembe kell venni. A Ptk. 157. § (1) bekezdése szerint a haszonélvező jogosult más személy tulajdonában álló dolgot birtokolni, használni és hasznait szedni. Erre tekintettel az adomány értékének meghatározásánál a beköltözhető forgalmi érték a haszonélvezeti jog mellett a lakottság további értékcsökkentő tényezőként figyelembe nem vehető.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben - annak ellenére, hogy az egész ingatlan az ő tulajdonában áll - a szakértő az egyes albetétek forgalmi értékét a társasházi átlagárak figyelembevételével határozta meg. Utalt arra, hogy az ingatlan szűkebb környezetében, a tágabb környezethez képest a lakás árak átlag alatt vannak, viszont a családi ház árak magasabbak az átlagnál. A vizsgált ingatlan kétlakásos társasház garázzsal, saját kerttel, ami az átlagnál nagyobb értéket képvisel, viszont egy tulajdonos esetén, egy családi házzá való átalakítással forgalmi értéke ennél magasabb lenne.

Az előzőekben kifejtettek alapján az ajándékozást követően bekövetkezett igen jelentős értéknövekedésre tekintettel az ítéletábra is egyetért azzal, hogy az adomány juttatáskori értéken való számbavétele a felperesre nézve súlyosan méltánytalan lenne. Ezért a körülményeket mérlegelve az örökhagyó halálakor fennálló érték alapulvétele indokolt. Az alperes perbeli előadása szerint az I. rendű örökhagyó halála után a II. rendű örökhagyóval közös költségviseléssel, az egész ingatlant érintő beruházásokat végeztek, amelyeket tételesen is megjelölt. Ezt figyelembe véve a szakértő, külön meghatározta az egyes albetétek 2004. évi értékét a beruházások utáni állapotban, illetve azok figyelmen kívül hagyásával. A Ptk. 159. § (1) bekezdése szerint a haszonélvező kizárólag a dolog fenntartásával járó terheket köteles viselni. A szakértő véleménye alapján a 2000-2004. közötti beruházások 6 millió forinttal növelték az egész ingatlan értékét. A perbeli adatok szerint a II. rendű örökhagyó haszonélvezeti jogával terhelt ingatlanrészeket az örökhagyó és az alperes közösen használták. Az alperes előadásából kitűnően a II. rendű örökhagyó igen jelentős mértékben járult hozzá az egész ingatlan értéknövekedését eredményező beruházások költségeihez. Mindezeket mérlegelve az ítéletábra megítélése szerint az ingatlan adományok értékének meghatározásánál a beruházások figyelembevételével megállapított forgalmi értékkel való számítás indokolt. A szakértő véleménye szerint ez az érték a II. számú ingatlan vonatkozásában 1.690.000 forint, míg a III. számú ingatlan tekintetében 85.760.000 forint. Ezeket összeadva a két ingatlan beköltözhető forgalmi értéke összesen 87.450.000 forint.

Az előzőekben kifejtettek szerint, mivel az alperes az ingatlanokat holtig tartó haszonélvezeti joggal terheltén kapta ajándékba, a beköltözhető forgalmi értéket indokolt e jog értékével csökkenteni. Ennek meghatározásához tájékoztató jellegű az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. 72. § -a, mely szerint a 65. évnél idősebb személy haszonélvezeti jogának értéke a forgalmi érték 1/20 részének

négyszerese, azaz $\frac{4}{20}$ rész. A II. és a III. számú ingatlanok $\frac{1}{2}$ részének összértéke, 42.225.000 forint. A hivatkozott jogszabályi rendelkezés alapján az 1920-ban született II. rendű örökhagyó haszonélvezeti jogának értéke ($\frac{4}{20}$ rész) 8.445.000 forint. Az alperes előadásából kitűnően az ajándékozást megelőzően és azt követően is használta az ajándékba kapott ingatlanokat. 2004-ben a II. rendű örökhagyó 84 éves volt, az átlagos várható élettartamot tekintve, korára figyelemmel haszonélvezeti joga jóval alacsonyabb értéket képviselt mint egy 65 éves személyé. Az összes körülményt figyelembe véve és mérlegelve az ítélőtábla a II. és a III. számú ingatlanok $\frac{1}{2}$ részének összértékét 40 millió forintban állapította meg. Ez értelemszerűen nem tartalmazza az alperes részéről a II. rendű örökhagyó halála után végzett beruházásainak értékét. Értékcsökkentő tényezőként figyelmen kívül hagyta továbbá az ítélőtábla az alperes által hivatkozott ápolást és gondozást, mert ezzel kapcsolatban a perben igényt nem jelentett be. Ezt egyébként nem az ajándékba kapott ingatlanok értékének terhére, hanem a hagyatékkal szemben támasztott követelésként érvényesíthette volna.

A lakásban felvett leltárban szereplő ingóságokkal kapcsolatban az alperes fellebbezése alaptalan. Ezzel összefüggésben kiemeli az ítélőtábla, hogy a 2008. május 14. napján tartott tárgyalási jegyzőkönyvből kitűnően a peres felek egyezően adták elő, hogy a leltárban nem szerepelnek olyan ingóságok, amelyeket az alperes édesapja, az I. rendű örökhagyó felmenői révén kapott meg. Ebből következően az alperes elismerte, hogy a leltár nem tartalmazza az I. rendű örökhagyó különvagyonát képező és tőle örökölt ingóságokat. A II. rendű örökhagyó különvagyonának körét - különös figyelemmel mindkét örökhagyó végrendeletében foglaltakra - és azok értékét a szakvélemény alapján az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg. Erre tekintettel az ezt meghaladó ingóságok az örökhagyók házastársi közös vagyonába tartoztak. Az értékekre vonatkozó alperesi kifogás szintén megalapozatlan. Az alperes által hivatkozott szakértő biztosítási érték meghatározásához értékelte az ingóságokat, ami szükségszerűen nem azonos a forgalmi értékkel. Mindezek mellett nem azonos számú ingókat értékeltek, erre figyelemmel az összértékek között mutatkozó különbség a perben kirendelt szakértő véleményét kétségesse nem teszi.

Ugyancsak megalapozatlan a fellebbezés a II. rendű örökhagyó bankszámlájáról kivett összeg hagyatékként való számbavételének mellőzése vonatkozásában. Tény, hogy a bankszámla a II. rendű örökhagyó és az alperes közös számlája volt, ez azonban csak valószínűsíti, hogy a számlán kezelt összeg közös tulajdonukat képezte. Az alperes csupán hivatkozott arra, hogy a számla az ő megtakarításait is tartalmazta, ennek tényét azonban nem bizonyította. A számlát kezelő pénzügyintézet által megküldött kivonatok tartalma alapján megállapítható, hogy a számlára 2002. november 12. napján a II. rendű örökhagyó fizetett be 7.761.607 forintot, amelyből 7.500.000 forintot lekötött. A számlán ezt követően egyetlen 200.000 forintos kivétet meghaladóan forgalom csak kamatjövőírás és bankköltségek kiegyenlítése volt. 2004. február 9-én a számlára 185.000 forint átutalás érkezett a II. rendű örökhagyó részére a hadigondozottak közalapítványától, életelvonás kárpótlás címén.

Mindezek bizonyítják, hogy a számlán lévő összeg a II. rendű örökhagyó tulajdonát képezte, arra az alperes állításával szemben pénzt nem fizetett be.

A lekötött betét folyamatos kamatozással 8.145.508 forintra emelkedett. 2004. februárban az alperes a lekötést megszüntette, a lekötött összeg kamatokkal együtt a folyószámlán jóváírásra került. Ebből az alperes saját számlájára február 23-án 3.320.000 forintot, március 16-án 3.500.000 forintot utalt át, február 24-én pedig kártyával 1 millió forintot vett ki, ezáltal a számla egyenlege 499.943 forintra csökkent. Az összesen 6.820.000 forint alperesi számlára való utalás ténye cáfolja azt az alperesi előadást, hogy az általa kivett összegeket készpénzben adta át az örökhagyónak, aki közel 4 millió forintot személyesen ajándékozott az alperes gyermekeinek. Mindezek mellett az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelésével helytállóan állapította meg, hogy az alperes a gyermekei részére nyújtott ajándékozást hitelt érdemlően nem bizonyította. A számlával kapcsolatban téves az alperes fellebbezési érvelése, mely szerint a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alperes az általa kivett összegeket saját céljaira használta fel. Az alperes előadásaiból kitűnően az örökhagyó állapota folytán pénzügyeit nem volt képes intézni, ezért azzal őt bízta meg. Erre tekintettel a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint az alperest terhelte az általa állított tények bizonyítása, miszerint a pénzt a számláról a II. rendű örökhagyó kérésére vette ki, azt részére átadta.

Részben alapos a csatlakozó fellebbezés az I. rendű örökhagyó hagyatékából a II. rendű örökhagyót házastársi vagyontársaság jogcímén megillető vagyonrész adományozása tekintetében. Ezzel kapcsolatban az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a felperesi „követelést” kötelesrész igénynek, ezáltal annak elévülésére vonatkozó álláspontja is megalapozatlan. A felperes az I. rendű örökhagyó hagyatékára vonatkozóan nem kötelesrész iránti igényt érvényesített, különös figyelemmel arra, hogy nem volt az örökhagyó leszármazója. A felperes ténylegesen az I. rendű örökhagyó hagyatékából az általa megjelölt vagyontárgyakból a II. rendű örökhagyót házastársi vagyontársaság jogcímén megillető vagyonrészt, az alperesnek 15 éven belül juttatott adományként kérte elszámolni a II. rendű örökhagyó után őt megillető kötelesrész alapjába. Az I. rendű örökhagyó hagyatékába felvett vagyontárgyak a Csjt. 27. § (1) bekezdése szerinti vélelem alapján a házastársak osztatlan közös tulajdonát képezték. A II. rendű örökhagyó azzal, hogy az I. rendű örökhagyó hagyatékával szemben vagyontársasági igényt nem érvényesített, hozzájárult ahhoz, hogy a hagyatékából őt megillető vagyonrész is az alperes javára kerüljön átadásra. Tartalmát tekintve ezzel a II. rendű örökhagyó saját vagyona rovására juttatott ingyenes vagyoni előnyt az alperesnek, ami a Ptk. 579. § (1) bekezdésében foglaltak alapján ajándékozásnak minősül. Erre figyelemmel megalapozott a felperes kérelme tekintetben, hogy ezt az ajándékot a II. rendű örökhagyó után igényelt kötelesrésze elbírálásánál 15 éven belüli adományként kell számba venni.

A felperes keresetével érintett, az I. rendű örökhagyó hagyatékába tartozó takarékbetétkönyv az alperessel közös néven volt, ezért hagyatékként a betét ½ része, 596.590 forint került feltüntetésre. Ezzel szemben a perben bizonyíték arra

vonatkozóan nem merült fel, hogy a teljes betéti összeg az I. rendű örökhagyó tulajdonát képezte. Erre figyelemmel az örökhagyók házastársi közös vagyonának ez az összeg minősül, amelyből a II. rendű örökhagyót annak fele, 298.295 forint illette meg.

A perben rendelkezésre álló banki bizonylatok szerint az I. rendű örökhagyó nevén vezetett forint folyószámlán halálakor, 1999. december 21-én 1.720.734 forint volt, amelyből ezen a napon az alperes mint meghatalmazott 1.500.000 forintot vett ki. A kivét ellenére a teljes összeg az örökhagyók házastársi közös vagyonába tartozott, ezért annak fele összege a II. rendű örökhagyót illette meg. Mivel a felperes ingyenes adományként ennél kisebb 805.680 forintos értéket jelölt meg, a bíróságnak a kérelemhez kötöttségre figyelemmel ezt az értéket kell számba vennie. A közös tulajdont képező gépkocsi értéke vonatkozásában a felperes a másodfokú eljárásban megállapított 500.000 forintos értéket elfogadta. Ebből következően a gépkocsi $\frac{1}{2}$ részének értékeként a II. rendű örökhagyót 250.000 forint érték illette meg.

A perbeli adatok szerint az I. rendű örökhagyó az OTP Rt-nél, valamint a Kereskedelmi és Hitelbanknál is rendelkezett devizaszámlákkal. Ezek egy részéből az I. rendű örökhagyó halála napján az alperes meghatalmazás alapján jelentős összegeket vett ki. Ennek ellenére a számlákon lévő teljes követelés az I. rendű örökhagyó hagyatékának minősül, amelynek fele házastársi vagyonközösség jogcímén a II. rendű örökhagyót illette meg. A USD számlákon 2.490,61 USD volt, amelyből a II. rendű örökhagyót annak fele 1.245,3 USD illette meg. Ehhez képest a felperes a II. rendű örökhagyó adományaként ennél kevesebbet, 1.020 USD-t jelölt meg, amelynek elfogadható árfolyamára tekintettel a 167.963 forintos adományérték megalapozott. Az I. rendű örökhagyó DEM számláin összesen 3.327,17 DEM volt, amelynek fele 1.663,5 DEM illette meg a II. rendű örökhagyót. Ezzel szemben a felperes adományként 3.199 DEM adománykénti elszámolását kérte, ami nagyrészt alaptalan. A II. rendű örökhagyó adományaként 1.663,5 DEM minősül, ami a felperes által megjelölt árfolyamon számítva 215.303 forint értéknek felel meg. A CHF számlákon összesen 2.873,53 CHF volt, amelynek fele 1.436,77 CHF illette meg a II. rendű örökhagyót. Ezzel szemben a felperes ennél kevesebb, 382 CHF adománykénti figyelembevételét kérte, amelynek forint ellenértéke, 60.470 forint. Mindezekre tekintettel az I. rendű örökhagyó devizaszámláira alapított II. rendű örökhagyói adomány összesen 443.736 forint értékben megalapozott.

A Ptk. 666. §-ában meghatározott elszámolási elvet követve a II. rendű örökhagyó hagyatéka a lakásban leltározott ingók vonatkozásában (külön vagyon + a házastársi közös vagyon $\frac{1}{2}$ része) 3.259.375 forint, míg a banki számlák tekintetében 7.984.505 forint. Ez összesen 11.243.880 forint, amelyből levonva a temetési költséget (170.300 forint) a hagyaték tiszta értéke 11.073.580 forint.

Az ingyenes adományok értéke az ingatlanok vonatkozásában 40.000.000 forint, míg az I. rendű örökhagyó hagyatékából a betétkönyv, a devizaszámlák, a folyószámla, valamint a gépkocsi tekintetében összesen 1.797.711 forint. A

hagyaték tiszta értékéhez hozzáadva az adományok értékét, a kötelesrész alapja 52.871.291 forint, amelyből számítva a felperest illető kötelesrész 13.217.823 forint. Ebből a Ptk. 668. § (1) bekezdése értelmében levonásba kell helyezni mindazt, amit a felperes a hagyatékból kapott. A felperes részére átadott képek szakvélemény szerinti értéke 431.750 forint, míg az ékszerek értéke 148.000 forint. Az alperes a felperesnek az OTP számláról kivett összegből 2 millió forintot fizetett meg. Ezen túlmenően a felperes az OTP számláról 115.627 forintot, míg a B. Banknál lévő számláról 431.142 forintot kapott meg. Ez összesen 3.126.519 forint. Ezt levonva az őt megillető kötelesrészből az alperes által felperesnek fizetendő kötelesrész összege 10.091.304 forint.

A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta, és az alperest terhelő marasztalási összeget 10.091.304 forintra leszállította. Mivel a kötelesrész az örökhagyó halának napjával vált esedékessé, a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest ezen összeg törvényes mértékű kamatának megfizetésére is. Mivel a felperes nagyobbrészt pervesztes lett, az ítéltábla Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes részére az elsőfokú részperköltség megfizetésére. Ez az alperes képviseletével felmerült, mérlegeléssel megállapított, 25 %-os áfát tartalmazó ügyvédi munkadíj. Ugyancsak a felek pervesztessége aránya figyelembevételével az illetékfizetési kötelezettséget a felperes tekintetében felemelte, míg az alperes vonatkozásában leszállította. Az elsőfokú ítélet egyéb helytálló rendelkezéseit helybenhagyta.

Miután a másodfokú eljárásban értékét tekintve túlnyomórészt az alperes pervesztes, az ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte őt a felperesnek járó másodfokú részperköltség megfizetésére. Ennek összegét a Pp. 75. § (3) bekezdése, továbbá a PK. 152. számú állásfoglalásban foglaltakat mérlegelve határozta meg. Pervesztességük aránya figyelembevételével kötelezte továbbá a feleket a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illeték megtérítésére.

Budapest, 2009. július 2.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

. Hegedűs Mária s.k.,
előadó bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

